

Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulunda Okuyan Öğrencilerin Aile İçi Şiddet Farkındalıkları ile Kadına Yönelik Şiddet Tutumları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi *

Aytuğ Kaan ÖZTÜRK¹, Emel BAHADIR YILMAZ²

(Geliş Tarihi/Received: 26.06.2024; Kabul Tarihi/Accepted: 06.12.2024)

Özet

Amaç: Bu çalışma, Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin aile içi şiddet farkındalıkları ile kadına yönelik şiddet tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla tanımlayıcı ve ilişki arayıcı olarak yapılmıştır.

Yöntem: Araştırmanın örneklemini Doğu Karadeniz bölgesinde bulunan bir devlet üniversitesine bağlı sosyal bilimler meslek yüksekokulunda eğitim gören 197 öğrenci oluşturmuştur. Veriler Öğrenci Bilgi Formu, Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği ve İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde, tanımlayıcı istatistikler ile Bağımsız Gruplarda t Testi ve ANOVA Testi kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.32 ± 1.85 'tir. Öğrencilerin %12.7'sinin aile içinde şiddete maruz kaldığı ve %19.8'inin tanık olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin geniş aile yapısına sahip olması, sosyoekonomik durumlarının kötü olması, kırsal kesimde yaşaması, babasının eğitim durumunun düşük olması ve çalışmaması kadına yönelik şiddeti kabul edilebilir bulmalarına sebep olan faktörler olarak belirlenmiştir ($p < 0,05$). Öğrencilerin aile içi şiddet farkındalık puanları ile kadına yönelik şiddet tutum puanları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu ($r=0.406$) belirlenmiştir ($p < 0,05$).

Sonuç: Öğrencilerin aile içi şiddet farkındalıkları ile kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları arasında önemli bir ilişki bulunmuştur. Öğrencilerin mesleki eğitim süreçleri içinde kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili dersleri alması sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Aile içi şiddet, kadına yönelik şiddet, yüksekokul öğrencileri, farkındalık, tutum

Determining the Relationship Between Domestic Violence Awareness and Attitudes of Violence Against Women of Students Attending Social Sciences Vocational School

Abstract

Aim: This study was conducted as a descriptive and relationship-seeking study to determine the relationship between Vocational School students' awareness of domestic violence and their attitudes towards violence against women.

Methods: The sample of the research consisted of 197 students studying at a social sciences vocational school affiliated with a state university in the Eastern Black Sea region. Data were collected using the Student Information Form, Domestic Violence Awareness Scale and İSKEBE Violence Against Women Attitude Scale. In the analysis of the data, descriptive statistics, Independent Groups t Test and ANOVA Test were used.

Results: The average age of the students participating in the study is 20.32 ± 1.85 . It was determined that 12.7% of the students were exposed to domestic violence and 19.8% witnessed it. Students' having a large family structure, having a poor socioeconomic status, living in rural areas, having a low education level of their father and not working were determined as factors that caused them to find violence against women acceptable ($p < 0.05$). It was determined that there was a positive and moderate relationship ($r = 0.406$) between the students' domestic violence awareness scores and their violence against women attitude scores ($p < 0.05$).

¹Öğr.Gör., Giresun Üniversitesi, Şebinkarahisar Meslek Yüksekokulu, Elektrik ve Enerji Bölümü, Giresun, kaan.ozturk@giresun.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8649-056X

² Doç. Dr., Giresun Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Piraziz, Giresun, ebahadiryilmaz@yahoo.com, ORCID: 0000-0003-1785-3539

* Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kadın Araştırmaları Anabilim Dalı tarafından 2022 yılında kabul edilen yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Conclusion: A significant relationship was found between students' awareness of domestic violence and their attitudes towards violence against women. Students should be ensured to take courses on violence against women and gender equality during their vocational training processes.

Keywords: Domestic violence, violence against women, vocational school students, awareness, attitude.

GİRİŞ

Hayatımızı sarmalamış ve iyileştirilmesi zor bir yara halini almakta olan şiddet birçok kişinin sağlığını fiziksel ve psikolojik yönden etkilemektedir. Şiddet toplumda kendini farklı mecralarda, farklı şekillerde göstermektedir. En çok görülen şiddet türü aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadına yönelik şiddet, ciddi bir toplumsal sorun ve önemli bir halk sağlığı problemidir. Uygulayıcılarının genelde erkek olduğu şiddet, genelde aile içinde kadına uygulanmakta ve kadınların fiziksel, psikolojik, sosyal ve ekonomik yönden zarar görmesine hatta sonunda sakatlanmalarına ya da ölümlerine neden olmaktadır (Alan Dikmen ve Marakoğlu, 2019; Dağlar vd., 2017). Şiddet, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından, “Kişinin kendine, başka bir kişiye ya da bir gruba veya topluluğa karşı tehdidi, fiilen fiziksel olarak gücü ve hâkimiyeti kasıtlı olarak kullanması sonucu, şiddet uygulanan kişide yaralanma, ölüm, psikolojik zarar veya yoksunluk ile sonuçlanma olasılığının bulunması” durumu olarak tanımlanmaktadır (World Health Organization, 2002).

Kadına yönelik şiddet en utanç verici ve en yaygın insan hakları ihlallerinden bir tanesi olarak görülmektedir ve yaş, ırk, dil, din, etnik köken ve ülke ayırt etmeksizin dünyadaki tüm kadınları etkileyen, kadının fiziksel bedenini, benlik duygusunu ve güven duygusunu ihlal eden tüm sözlü, fiziksel ve cinsel saldırılar olarak tanımlanmaktadır (Alhabib vd., 2010; Şahin vd., 2019). Kadına yönelik şiddetin temelinde kadınların sağlık, eğitim ve çalışma hayatına, siyaset ve karar alma işleyişlerine katılımında yaşanan toplumsal cinsiyet eşitsizliği bulunmakta olup, bu eşitsiz anlayış ve tutum şiddet olaylarını pekiştirmektedir (Alan Dikmen ve Marakoğlu, 2019). Şiddet sebebiyle kadınlar; yaralanma, kronik ağrı, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, depresyon, anksiyete, somatizasyon, travma sonrası stres bozukluğu ve uykusuzluk gibi fiziksel ve psikolojik sorunlar yaşamaktadır (Bahadır Yılmaz ve Öz, 2018). Şiddet, kadını intihar düşüncesine sürükleyebilmekte, intihar veya cinayet sebebiyle ölümüne sebep olmakta ve buna bağlı olarak anne ölümlerinin artışına yol açmaktadır (Güleç vd., 2012).

Üniversite öğrencilerinin kadına yönelik şiddet tutumları genel olarak olumlu iken erkek öğrencilerin, gelir durumu düşük, köy/kasabada yaşayan, geniş aileye sahip öğrencilerin daha olumsuz tutumlara sahip oldukları belirlenmiştir (Çıtak vd., 2023). Bir başka çalışmada, erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre iki kat daha fazla şiddete maruz kaldığı, şiddet uygulayan ve şiddeti çözüm yolu olarak kabul eden grubun yine erkekler olduğu belirlenmiştir (Karabulutlu ve Akdemir, 2022). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin orta düzeyde aile içi şiddet farkındalıklarının olduğu, okudukları bölüme göre farkındalık düzeylerinin değiştiği ve aile yapısının farkındalık düzeyini etkilediği saptanmıştır (Aydın ve Parlak, 2022). Yine kadın öğrenciler, sağlık meslek lisesinden mezun olanlar, anneleri orta düzey bir eğitime sahip olanlar, kadına yönelik şiddet hakkında bilgi almaya istekli olanlar daha olumlu tutumlara sahiptir (Bahadır-Yılmaz ve Yüksel, 2020).

Sosyo-ekonomik, kültürel, sınıfsal farklılıkların da ötesinde uluslararası boyutta küresel bir sorun olarak karşımıza çıkan kadına yönelik aile içi şiddet; sosyal sistemin çeşitli bölümleri üzerinde bir yük olarak görünmekte ve sessiz, sedasız ve ne yazık ki dramatik bir şekilde bir milletin geleceğini etkilemektedir. Şiddet uygulayanlar, kolluk kuvvetlerinin olaya dahil olması, sağlık birimlerinin vermiş olduğu hizmet, işgücü kaybı

ve kalkınmadaki genel ilerleme açısından ülkenin servetlerine mal olmaktadır. Bu maliyetler sadece şimdiki nesli etkilemekle kalmamakta, bir kişinin başka bir kişiye saldırısı olarak başlayan bu olgu, bu durumdan en çok etkilenen aile ve toplum aracılığıyla geleceğe de yansımaktadır (Kaur ve Garg, 2008).

Günümüz toplumunda kadına yönelik şiddet olayları gitgide aşırı şekilde artış göstermekte ve herkes tarafından bu durumun sona ermesi gerektiği dile getirilmektedir. Bu bağlamda bu alanda yapılan çalışmalar yüksek önem arz etmektedir. Literatürde genel olarak öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolleri ile kadına yönelik şiddet tutumları arasındaki ilişki ya da sadece kadına yönelik şiddete veya aile içi şiddete karşı tutumları araştırılmıştır.

AMAÇ

Bu çalışma, Doğu Karadeniz bölgesinde bulunan bir devlet üniversitesine bağlı sosyal bilimler MYO'nda eğitim gören öğrencilerin aile içi şiddet farkındalıkları ile kadına yönelik şiddet tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma soruları

1. Öğrencilerin aile içi şiddet farkındalıkları ne düzeydedir?
2. Öğrencilerin kadına yönelik şiddet tutumları ne düzeydedir?
3. Öğrencilerin aile içi şiddet farkındalıkları ile kadına yönelik şiddet tutumları arasında bir ilişki var mıdır?

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın tipi

Bu çalışma, tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Araştırmanın evreni ve örnekleme

Araştırmanın evrenini Doğu Karadeniz bölgesinde bulunan bir devlet üniversitesine bağlı sosyal bilimler MYO'nda 1. ve 2. sınıfta okuyan 402 öğrenci oluşturmaktadır. Raosoft örneklem hesaplama sitesinde (<http://www.raosoft.com/samplesize.html>) bulunan, %5 hata payı ve %95 güven seviyesi ile hesaplanan örneklem hesaplamasına göre örneklem sayısı 197 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda 197 öğrenciye ulaşılarak form ve ölçeklerin cevaplanması sağlanmıştır.

Veri toplama araçları

Araştırmanın verilerini toplamak için Öğrenci Bilgi Formu, Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği ve İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

Öğrenci Bilgi Formu; Bu formda, öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, devam ettiği sınıf, aile yapısı, kardeş sayısı, sosyoekonomik durum algısı, gelir durumu, yaşadığı yer, anne-babasının birlikte yaşama durumu, annesinin eğitim ve çalışma durumu, babasının eğitim ve çalışma durumu, aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet bilgisi

gibi bilgileri belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır (Bahadır-Yılmaz ve Yüksel, 2020; Karabulutlu ve Akdemir, 2022).

Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği; Özyürek ve Kurnaz (2019) tarafından geliştirilen ölçek, bireylerin aile içi şiddete ilişkin farkındalığını belirlemektedir. 20 maddeden oluşan ölçekte “katılıyorum”, “kısmen katılıyorum” ve “katılmıyorum” şeklinde üçlü derecelendirme bulunmaktadır. Ölçekte 1-5. maddeler “Aile İçi Şiddetin Tanımlanması”, 6-10. maddeler “Aile İçi Şiddetin Sonuçları”, 11-15. maddeler “Aile İçi Şiddetin Kabul edilmesi” ve 16-20. maddeler “Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi” alt boyutlarını oluşturmaktadır. Bu çalışmada, ölçeğin cronbach alpha katsayısı 0.82 olarak tespit edilmiştir.

İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği; Kanbay vd. (2017) tarafından geliştirilen İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği, bireylerin kadına yönelik şiddet tutumlarını belirlemektedir. Ölçek 1=Tamamen katılıyorum, 2=Katılıyorum, 3=Kararsızım, 4=Katılmıyorum, 5=Hiç katılmıyorum şeklinde beşli likert tiptedir. Ölçek toplamda 30 maddeden oluşmaktadır ve ölçeğe ait iki faktör belirlenmiştir. Bunlar; “Bedene Yönelik Tutumlar” ve “Kimliğe Yönelik Tutumlar” faktörleridir. Bu çalışmada, ölçeğin cronbach alpha katsayısı 0.92 olarak belirlenmiştir.

Verilerin toplanması

Pandemi süreci nedeniyle öğrencilerin okulda bulunmamaları göz önünde bulundurularak, form ve ölçekler Google form ortamında hazırlanarak whatsapp ve diğer sosyal medya araçları aracılığıyla, yüksekokul öğretim elemanlarının da yardımlarıyla veriler toplanmıştır. Araştırma 15.02.2021 – 31.12.2021 tarihleri arasında yürütülmüştür. Veri kaybı olmamıştır. Veri toplama formlarının doldurulması yaklaşık 15-20 dakika sürmüştür.

Verilerin analizi

Veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 23.0 istatistik paket programında analiz edilmiştir. Tanımlayıcı özelliklerin sunumunda sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğu değerlendirilmiş, normal dağılmış olan bağımsız örneklerde t testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. Normal dağılmayanlarda ise Kruskal Wallis ve Mann Whitney U testleri kullanılmıştır. p değeri < 0,05’ten küçük olduğunda istatistiksel olarak anlamlı edilmiştir.

Araştırmanın etik boyutu

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Fen ve Mühendislik Bilimleri Araştırmaları Etik Kurulu’ndan izin (Tarih: 03.02.2021 No: 2019/07-10) ve kurum izni alındıktan sonra veriler toplanmaya başlanmıştır. Tüm katılımcıların yazılı onamları alınmıştır. Helsinki Bildirgesi’nin ilkeleri doğrultusunda, katılımcılara araştırmanın amacı anlatılmış, istedikleri aşamada araştırmadan çekilebilecekleri ifade edilmiş ve gönüllülük esasına dayandırılarak veriler toplanmıştır.

BULGULAR**Tablo 1.** Öğrencilerin sosyodemografik özellikleri

Özellikler	n	%
Cinsiyet		
Kadın	149	75.6
Erkek	48	24.4
Sınıf		
Birinci sınıf	122	61.9
İkinci sınıf	75	38.1
Aile yapısı		
Çekirdek	147	74.6
Geniş	44	22.4
Parçalanmış	6	3.0
Algılanan sosyoekonomik durum		
İyi	31	15.7
Orta	147	74.6
Kötü	19	9.7
Gelir durumu		
Gelir gidere eşit	111	56.3
Gelir giderden az	62	31.5
Gelir giderden fazla	24	12.2
Yaşadığı yer		
Büyükşehir	44	22.3
İl Merkezi	49	24.9
İlçe	65	33.0
Köy	39	19.8
Anne-baba birliktelik durumu		
Birlikte yaşıyorlar	177	89.9
Ayrı yaşıyorlar	3	1.5
Boşandılar	5	2.5
Anne ya da baba ölü	12	6.1
Annenin eğitim durumu		
Okur-yazar değil	26	13.2
İlköğretim	149	75.6
Lise	20	10.2
Üniversite	2	1.0

Annenin çalışma durumu		
Çalışıyor	27	13.7
Çalışmıyor	164	83.3
Emekli	6	3.0
Babanın eğitim durumu		
Okur-yazar değil	11	5.6
İlköğretim	118	59.9
Lise	53	26.9
Üniversite	15	7.6
Babanın çalışma durumu		
Çalışıyor	118	59.9
Çalışmıyor	46	23.3
Emekli	33	16.8
	X ± SS	Min-max
Yaş	20.32 ± 1.85	17-30
Kardeş sayısı	2.80 ± 1.79	0-10

Öğrencilerin sosyodemografik özelliklerinin dağılımının verildiği Tablo 1'e göre öğrencilerin %75.6'sının kadın, %61.9'unun birinci sınıfta okuduğu, %74.6'sının çekirdek aile yapısında olduğu, büyük çoğunluğunun (%74.6) ekonomik durumlarını orta düzeyde algıladığı, %56.3'ünün gelir durumunu giderine eşit olarak tanımladığı saptanmıştır. Öğrencilerin yaş ortalaması 20.32 ± 1.85 ve kardeş sayısı ortalaması ise 2.80 ± 1.79 olarak belirlenmiştir. Öğrenciler en çok ilçede yaşadığı (%33), %89.9'unun anne-babasının birlikte yaşadığı, öğrencilerin annelerinin %75.6'sı ilköğretim mezunu ve babalarının %59.9'unun ilköğretim mezunu olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin annelerinin %83.3'ü çalışmıyor iken babalarının %59.9'unun çalışıyor olduğu görülmüştür.

Tablo 2. Öğrencilerin şiddet durumlarına ilişkin özellikleri

Özellikler	n	%
Aile içinde şiddete maruz kalma durumu		
Evet	25	12.7
Hayır	172	87.3
Aile içi şiddete maruz kalma biçimleri (n=42)*		
Sözel/Psikolojik şiddet (küfür, hakaret, aşağılama, hor görme, değer vermeme vb.)	23	54.8
Fiziksel şiddet (tokatlama, tekme, üzerinde sigara söndürme vb.)	11	26.2

Ekonomik şiddet (para vermeme, elindeki parayı zorla alma, ihtiyaçlarını karşılamama vb.)	7	16.6
Cinsel şiddet (taciz, tecavüz, istismar, vb.)	1	2.4
Aile içinde şiddete tanık olma durumu		
Evet	39	19.8
Hayır	158	80.2
Aile içi şiddete tanık olma biçimleri (n=71)*		
Sözel/Psikolojik şiddet (küfür, hakaret, aşağılama, hor görme, değer vermeme vb.)	38	53.5
Fiziksel şiddet (tokatlama, tekme, üzerinde sigara söndürme vb.)	21	29.6
Ekonomik şiddet (para vermeme, elindeki parayı zorla alma, ihtiyaçlarını karşılamama vb.)	10	14.1
Cinsel şiddet (taciz, tecavüz, istismar, vb.)	2	2.8
Kadına yönelik şiddetle ilgili eğitim alma		
Evet	38	19.3
Hayır	159	80.7
Toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili eğitim alma		
Evet	41	20.8
Hayır	156	79.2

*Cevaplar birden fazla seçenek üzerinden değerlendirilmiştir.

Tablo 2'ye göre araştırmaya katılan öğrencilerin %87.3'ü aile içinde şiddete maruz kalmadığını ve %12.7'si ise aile içinde farklı şekillerde şiddet gördüğünü belirtmiştir. Aile içi şiddete tanık olan öğrencilerin oranı %19.8 olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin %80.7'sinin kadına yönelik şiddet ve %79.2'sinin de toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili eğitim almadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. Ölçeklerin faktörlere göre puan ortalamaları

Ölçekler	X ± SS	Min - Max	Cronbach Alpha katsayısı
Faktör 1: Aile içi şiddetin tanımlanması	13.81 ± 2.30	5-15	0.91
Faktör 2: Aile içi şiddetin sonuçları	14.68 ± 1.33	5-15	0.92
Faktör 3: Aile içi şiddetin kabullenilmesi	13.16 ± 2.11	5-15	0.72
Faktör 4: Aile içi şiddetin normalleştirilmesi	13.93 ± 1.71	5-15	0.75
Toplam Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği	55.59 ± 4.76	20-60	0.82
Faktör 1: Bedene yönelik tutumlar (cinsel ve fiziksel şiddet)	76.52 ± 6.70	16-80	0.95

Faktör 2: Kimliğe yönelik tutumlar (psikolojik ve ekonomik şiddet)	56.70 ± 10.94	14-70	0.92
Toplam İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği	133.22 ± 16.26	38-150	0.95

Tablo 3 incelendiğinde, aile içi şiddetin tanımlanması faktörü puan ortalamasının 13.81 ± 2.30 , aile içi şiddetin sonuçları faktörü puan ortalamasının 14.68 ± 1.33 , aile içi şiddetin kabullenilmesi faktörü puan ortalamasının 13.16 ± 2.11 ve aile içi şiddetin normalleştirilmesi faktörü puan ortalamasının 13.93 ± 1.71 olduğu belirlenmiştir. İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeğinin bedene yönelik tutumlar faktörü puan ortalaması 76.52 ± 6.70 ve kimliğe yönelik tutumlar faktörü puan ortalaması 56.70 ± 10.94 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin tümünden elde edilen puan ortalaması ise 133.22 ± 16.26 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 4. Ölçek puanları arasındaki korelasyon bulguları

Ölçekler	Faktör 1: Bedene yönelik tutumlar	Faktör 2: Kimliğe yönelik tutumlar	İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği
Faktör 1: Aile içi şiddetin tanımlanması	r = 0.085 p = 0.236	r = 0.227 p = 0.001	r = 0.199 p = 0.005
Faktör 2: Aile içi şiddetin sonuçları	r = 0.043 p = 0.548	r = -0.015 p = 0.837	r = 0.012 p = 0.865
Faktör 3: Aile içi şiddetin kabullenilmesi	r = 0.390 p = 0.000	r = 0.395 p = 0.000	r = 0.412 p = 0.000
Faktör 4: Aile içi şiddetin normalleştirilmesi	r = 0.364 p = 0.000	r = 0.329 p = 0.000	r = 0.353 p = 0.000
Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği	r = 0.357 p = 0.000	r = 0.396 p = 0.000	r = 0.406 p = 0.000

Tablo 4'e göre aile içi şiddetin tanımlanması ile toplam İSKEBE KYŞTÖ puan ortalaması arasında pozitif yönde zayıf ilişki olduğu ($r = 0.199$) ve aralarındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($p = 0.005$) belirlenmiştir. Aile içi şiddetin sonuçları ile toplam İSKEBE KYŞTÖ puan ortalaması arasında pozitif yönde zayıf ilişki olduğu ($r = 0.012$) ve aralarındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı ($p = 0.865$) belirlenmiştir. Aile içi şiddetin kabullenilmesi ile toplam İSKEBE KYŞTÖ puan ortalaması arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki olduğu ($r = 0.412$) ve aralarındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($p = 0.000$) tespit edilmiştir. Aile içi şiddetin normalleştirilmesi ile toplam İSKEBE KYŞTÖ puan ortalaması arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki olduğu ($r = 0.353$) ve aralarındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($p = 0.000$) tespit edilmiştir. Toplam AİŞFÖ puan ortalaması ile toplam İSKEBE KYŞTÖ puan

ortalaması arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki olduğu ($r = 0.406$) ve aralarındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($p = 0.000$) tespit edilmiştir.

Tablo 5. Sosyodemografik özelliklere göre puan ortalamalarının karşılaştırılması

Özellikler	AİŞFÖ	p	İSKEBE KYŞTÖ	p
Cinsiyet				
Kadın	56.16±4.58	0.000	137.93±12.12	0.000
Erkek	53.79±4.89		118.37±18.73	
Sınıf				
Birinci sınıf	55.37±5.39	0.636	132.47±17.63	0.847
İkinci sınıf	55.93±3.49		134.29±13.92	
Aile yapısı				
Çekirdek	55.76±4.62	0.305	135.16±14.09	0.001
Geniş	54.77±5.27		125.04±20.94	
Parçalanmış	57.33±3.50		143.83±4.35	
Algılanan sosyoekonomik durum				
İyi	55.32±5.86	0.838	134.19±22.40	0.143
Orta	55.66±4.46		133.51±14.74	
Kötü	55.42±5.21		128.78±16.56	
Gelir durumu				
Gelir gidere eşit	56.13±4.24	0.267	134.89±16.93	0.030
Gelir giderden az	55.19±4.73		131.11±15.18	
Gelir giderden fazla	54.08±6.57		130.50±15.81	
Yaşadığı yer				
Büyükşehir	54.70±6.14	0.001	137.36±11.33	0.023
İl Merkezi	56.38±3.60		134.34±15.08	
İlçe	57.10±2.87		135.24±12.76	
Köy	53.05±5.60		123.48±23.22	
Anne-baba birliktelik durumu				
Birlikte yaşıyorlar	55.50±4.74	0.181	132.20±16.75	0.034
Ayrı yaşıyorlar	55.66±4.93		146.33±3.05	
Boşandılar	58.80±2.68		138.60±13.35	
Anne ya da baba ölü	55.50±5.58		141.75±4.95	
Annenin eğitim durumu				
Okur-yazar değil	52.46±7.15	0.161	133.07±13.34	0.075
İlköğretim	55.96±4.19		132.87±16.82	
Lise	57.15±2.27		138.05±13.46	

Üniversite	52.50±10.60		107.00±22.62	
Annenin çalışma durumu				
Çalışıyor	54.70±5.34	0.575	132.33±17.30	0.938
Çalışmıyor	55.72±4.64		133.48±15.96	
Emekli	55.83±5.63		128.16±22.81	
Babanın eğitim durumu				
Okur-yazar değil	51.27±7.40	0.090	122.63±13.83	0.015
İlköğretim	55.93±4.66		133.71±16.22	
Lise	55.83±4.10		134.56±16.33	
Üniversite	55.20±4.10		131.66±17.20	
Babanın çalışma durumu				
Çalışıyor	56.38±4.02	0.001	134.16±16.91	0.005
Çalışmıyor	53.13±5.92		127.43±16.75	
Emekli	56.18±4.34		137.57±10.87	
Aile içinde şiddete maruz kalma durumu				
Evet	54.40±5.78	0.244	140.56±12.39	0.001
Hayır	55.76±4.58		132.09±16.56	
Aile içinde şiddete tanık olma durumu				
Evet	56.00±4.51	0.474	139.23±12.00	0.002
Hayır	55.48±4.82		131.67±16.90	
Kadına yönelik şiddet eğitimi alma				
Evet	54.13±6.16	0.189	130.50±21.75	0.743
Hayır	55.93±4.30		133.80±14.73	
Toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi alma				
Evet	54.46±6.16	0.370	132.95±20.32	0.648
Hayır	55.88±4.28		133.22±15.16	

Tablo 5’te sosyodemografik özelliklere göre AİŞFÖ ve İSKEBE KYŞTÖ puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. Kadın öğrencilerin AİŞFÖ puan ortalaması, erkek öğrencilerin puan ortalamasından yüksek bulunmuş ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır ($p = 0.000$). İlçede ve il merkezinde yaşayan öğrencilerin AİŞFÖ puan ortalaması diğerlerinden yüksek tespit edilmiş ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p = 0.001$). Babası çalışan ve emekli olan öğrencilerin AİŞFÖ puan ortalaması babası çalışmayan öğrencilerin puan ortalamasından yüksek bulunmuş ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p = 0.001$). Diğer sosyodemografik özelliklere göre anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Kadın öğrencilerin İSKEBE KYŞTÖ puan ortalaması erkek öğrencilerin puan ortalamasından yüksek çıkmış ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p = 0.000$). Parçalanmış aile yapısına sahip olan öğrencilerin İSKEBE KYŞTÖ puan ortalamasının diğerlerinden yüksek olduğu belirlenmiş ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p = 0.001$). Geliri giderine eşit olan öğrencilerin İSKEBE

KYŞTÖ puan ortalamasının diğerlerinden yüksek olduğu belirlenmiş ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p = 0.030$). Büyükşehirde yaşayan öğrencilerin İSKEBE KYŞTÖ puan ortalamasının diğerlerinden yüksek olduğu belirlenmiştir. Aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p = 0.023$). Anne-babası ayrı yaşayan öğrencilerin İSKEBE KYŞTÖ puan ortalamasının diğerlerinden yüksek olduğu saptanmış ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p = 0.034$).

Babası lise mezunu olan öğrencilerin İSKEBE KYŞTÖ puan ortalamasının diğerlerinden yüksek olduğu ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p = 0.015$). Babası çalışan ve emekli olan öğrencilerin İSKEBE KYŞTÖ puan ortalamasının yüksek olduğu belirlenmiş ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p = 0.005$). Aile içinde şiddete maruz kalan öğrencilerin İSKEBE KYŞTÖ puan ortalaması maruz kalmayan öğrencilerin puan ortalamasından yüksek saptanmış ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p = 0.001$). Aile içinde şiddete tanık olan öğrencilerin İSKEBE KYŞTÖ puan ortalaması tanık olmayan öğrencilerin puan ortalamasından yüksek bulunmuş ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p = 0.002$).

TARTIŞMA

Aile içi şiddet farkındalığı

Bu çalışmada, Şebinkarahisar Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda eğitim gören öğrencilerin aile içi şiddet farkındalıkları ile kadına yönelik şiddet tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amaçlanmıştır. Öğrencilerin aile içi şiddet farkındalığı puan ortalaması üst sınıra yakın çıkmıştır. Özyürek ve Kurnaz (2019) tarafından üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmada katılımcıların aile içi şiddet farkındalığı yüksek olarak tespit edilmiştir. Uyaroğlu vd. (2021) tarafından yapılan başka bir çalışmada ise katılımcıların aile içi şiddet farkındalığının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Deleş ve Kaytez (2021) tarafından çocuk gelişimci adayları ile yapılan çalışmada da katılımcıların aile içi şiddet farkındalığının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Güzel ve Camadan (2021) tarafından yapılan çalışmada ise çalışmaya katılan öğrencilerin aile içi şiddet farkındalığı düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Farklı çalışmalarda çıkan bu farklı sonuçlar katılımcıların bulunduğu bölge, ekonomik durumu vb. gibi demografik farklılıklardan kaynaklanmış olabileceği gibi aile içi şiddete toplumda giderek daha fazla alışılmış, normalleştirilmiş ve kanıksanmış şeklinde yorumlanabilir.

Aile içi şiddete yönelik tutumlar

Bu araştırma sonucunda öğrencilerin kadına yönelik şiddet tutumları puan ortalamalarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum öğrencilerin kadına yönelik şiddetin karşısında olduğunu göstermektedir. Ateş (2017) tarafından bir üniversitenin farklı fakültelerinin son sınıf öğrencileri ile yapılan çalışmada, Şahin vd. (2019) tarafından ebellek öğrencileriyle yapılan çalışmada ve Kafadar ve Sehlikoğlu (2019) tarafından tıp fakültesi öğrencileriyle yapılan çalışmada da katılımcıların kadına yönelik şiddet tutumları puanlarının yüksek olduğu

belirlenmiştir. Yapılan benzer çalışmalarda da görüleceği üzere öğrencilerin genel olarak kadına yönelik şiddete karşı oldukları görülmektedir.

Aile içi şiddet farkındalığı ve şiddete yönelik tutumları etkileyen faktörler

Araştırmamızda kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre aile içi şiddetin daha fazla farkında olduğu ve kadına yönelik şiddete karşı daha çağdaş yaklaşımda buldukları tespit edilmiştir. Tektaş vd. (2020) üniversite öğrencileriyle yapmış oldukları çalışmada, Kafadar ve Sehlikoğlu (2019) tarafından yapılan çalışmada, Aşık (2016) tarafından turizm öğrencileriyle yapılan çalışmada ve Kula (2010) tarafından 1. ve 6. sınıf tıp öğrencileriyle yapılan çalışmada kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre kadına yönelik şiddete daha çağdaş yaklaşımda buldukları belirlenmiştir. Vural vd. (2020) tarafından yapılan çalışmada kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre aile içi şiddetin daha fazla farkında ve şiddete karşı oldukları saptanmıştır. Uyaroğlu vd. (2021) tarafından yapılan çalışmada da kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre aile içi şiddetin daha fazla farkında oldukları tespit edilmiştir. Birçok çalışmada olduğu gibi çalışmamızda da kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre her türlü şiddetin farkında ve şiddete karşı oldukları görülmektedir. Toplumun erkek egemen anlayışından ve cinsiyet rollerine büyük önem vermesinden kaynaklı olarak erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha farklı yetiştiriliyor olmasının etkisi bu durumun ortaya çıkmasında çok fazladır. Bu farklı yetiştirilmenin etkisiyle erkek kendisini kadından üstün görmeye başlamakta ve çoğu zaman kendisinin şiddete hakkı olduğunu düşünmesine yol açmaktadır.

Araştırmamızda farklı sınıflardaki öğrencilerin aile içi şiddet farkındalığında ya da kadına yönelik şiddet tutumunda anlamlı bir fark elde edilememiştir. Aktaş vd (2019), Alan Dikmen ve Marakoğlu (2019), Güven ve Altay (2022a) tarafından yapılan çalışmalarda da farklı sınıflardaki öğrencilerin şiddet farkındalığı ya da tutumunda anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Sabancıoğulları vd. (2016), Dağlar vd. (2017) ve Güzel ve Camadan (2021) tarafından yapılan çalışmalarda ise son sınıflara doğru şiddet farkındalığı ve şiddete karşı çağdaş yaklaşım artmış ve bu bulgu istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur.

Bu araştırmada geniş aile yapısına sahip öğrencilere göre çekirdek ve parçalanmış aile yapısına sahip öğrencilerin kadına yönelik şiddeti kabul edilebilir bulmadıkları tespit edilmiştir. Yani ailedeki birey sayısı azaldıkça öğrencilerin kadına yönelik şiddetin karşısında oldukları görülmüştür. Uyaroğlu vd. (2021) tarafından yapılan çalışmada da çekirdek aileye sahip katılımcıların geniş aileye sahip katılımcılara göre kadına yönelik şiddete karşı oldukları belirlenmiştir. Tektaş vd. (2020) yapmış olduğu çalışmada da geniş aileye sahip katılımcılara göre çekirdek aileye sahip katılımcıların kadına yönelik şiddete karşı daha çağdaş yaklaştıkları tespit edilmiştir. Aynı çalışmada, ailedeki birey sayısı azaldıkça katılımcıların kadına yönelik şiddeti kabul edilebilir bulmadıkları da görülmektedir. Sabancıoğulları vd. (2016) yaptıkları çalışmada ise aile yapısının kadına yönelik şiddete karşı tutumu etkilemediği tespit edilmiştir. Geniş aile yapısında yaşça daha büyük bireylerin bulunması ve bu bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine daha sıkı bağlı oldukları gerçeği, geniş aileye sahip katılımcıların şiddeti kabul edilebilir bulmalarına sebep olarak gösterilebilir.

Araştırmada öğrencilerin sosyoekonomik durumlarına göre şiddet farkındalığında ya da şiddete karşı tutumlarında anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Alan Dikmen ve Marakoğlu (2019), Güven ve Altay (2020b)

ve Vural vd. (2020) tarafından yapılan çalışmalarda da katılımcıların sosyoekonomik durumlarının şiddet farkındalıklarını ya da şiddete karşı tutumlarını etkilemediği belirlenmiştir. Aktaş vd. (2019), Güzel ve Camadan (2021) ve Uyaroğlu vd. (2021) tarafından yapılan çalışmalarda ise katılımcıların sosyoekonomik durumları iyileştikçe şiddet farkındalıklarının arttığı ya da şiddeti kabul edilebilir bulmadıkları tespit edilmiştir. Düşük gelirin bireylerde strese sebep olarak şiddet riskinin artmasına sebep olabileceği düşünülebilir.

Araştırmamızda kırsal kesimde yaşayan öğrencilerin hem aile içi şiddet farkındalığı konusunda hem de kadına yönelik şiddete karşı tutum konusunda il, ilçe ya da büyükşehir merkezlerinde yaşayan öğrencilere göre çağdaş yaklaşımdan uzak kaldığı tespit edilmiştir. Literatüre bakıldığında yapılan çalışmaların çok büyük bir kısmında da kırsal kesimde yaşayan katılımcıların diğer katılımcılara göre, kadına yönelik şiddete karşı tutumlarında geleneksel görüşe yaklaştığı görülmektedir (Sabancıoğulları vd., 2016; Dağlar vd., 2017; Aktaş vd., 2019; Alan Dikmen ve Marakoğlu, 2019; Tektaş vd., 2020; Uyaroğlu vd., 2021; Güzel ve Camadan, 2021). Bu sonuç kırsal kesimde örf ve adetlere daha bağlı olunmasına, toplumsal cinsiyet rollerine çok önem verilmesine, erkek egemen anlayışa sahip olunmasına ve buna bağlı olarak şiddet ile üstünlük kurma alışkanlığına sahip olunmasına bağlı olabilir.

Araştırmada annenin eğitim durumunun öğrencilerin aile içi şiddet farkındalığını ya da kadına yönelik şiddet tutumlarını etkilemediği belirlenmiştir. Güven ve Altay (2020a), Vural vd. (2020) ve Güzel ve Camadan (2021) tarafından yapılan çalışmalarda da annenin eğitim durumunun öğrencilerin şiddet tutumlarına anlamlı bir etkisi tespit edilememiştir. Aşık (2016), Dağlar vd. (2017), Aktaş vd. (2019) ve Alan Dikmen ve Marakoğlu (2019) tarafından yapılan çalışmalarda ise annenin eğitim durumunun öğrencilerin şiddet tutumlarını etkilediği belirlenmiş olup annesi okuryazar olmayan öğrencilerin şiddete karşı geleneksel yaklaşıma yakın oldukları tespit edilmiştir. Bunların yanı sıra annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin araştırmamızda daha düşük ortalamalara sahip olduğu yani şiddete karşı daha olumlu baktıkları görülmektedir. Bu durumun, çalışmamız açısından annesi üniversite mezunu olan öğrenci sayısının 2 (iki) olmasından kaynaklı olabileceği öngörülebilir. Fakat literatürde de aynı şekilde sonuç alınmış çalışmalar da mevcuttur. Güven ve Altay (2020a) ve Dağlar vd. (2017) tarafından yapılan çalışmalarda da annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin sıralamada annesi okuryazar olmayan öğrencilerden hemen sonra geldikleri görülmektedir.

Araştırmamızda babanın eğitim durumunun öğrencilerin şiddet tutumlarını etkilediği tespit edilmiş olup, babası okur-yazar olmayan öğrencilerin, diğer öğrencilere nazaran hem aile içi şiddeti hem de kadına yönelik şiddeti kabul edilebilir buldukları görülmektedir. Dağlar vd. (2017) ve Aktaş vd. (2019) yapmış oldukları çalışmalarda da babanın eğitim durumunun öğrencilerin şiddet tutumlarını etkilediği belirlenmiş ve babası okuryazar olmayan öğrencilerin şiddete karşı geleneksel yaklaşıma kaydıkları tespit edilmiştir. Alan Dikmen ve Marakoğlu (2019), Güven ve Altay (2020a), Vural vd. (2020) ve Güzel ve Camadan (2021) tarafından yapılan çalışmalarda ise her ne kadar babanın eğitim durumu öğrencilerin şiddete karşı tutumlarını etkilememiş olarak tespit edilmişse de babası en düşük eğitim durumuna sahip öğrencilerin kadına yönelik şiddeti kabul edilebilir buldukları görülmektedir. Eğitimin her konuda bireyin olumlu yönde değişmesine sebep olabilen bir

etken olduğu düşünülürse, bu konuda da etkin bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitimli birey şiddet konusunda da çocuğuna olumlu yönde örnek olabilmektedir.

Araştırmamızda annenin çalışma durumunun öğrencilerin şiddet farkındalıklarını ve tutumlarını etkilemediği tespit edilmiştir. Aktaş vd. (2019) ve Güven ve Altay'ın (2020a) yaptıkları çalışmalarda da annenin çalışma durumunun öğrencilerin şiddet tutumlarını etkilemediği belirlenmiştir. Yine de bu çalışmalarda annesi çalışmayan öğrencilerin şiddeti daha kabul edilebilir buldukları görülmektedir. Aşık (2016) ve Güven ve Altay (2020b) tarafından yapılan çalışmalarda ise annenin çalışma durumu öğrencilerin şiddet tutumlarını etkilerken, annesi çalışmayan öğrencilerin şiddete karşı geleneksel yaklaştığı belirlenmiştir. Bu araştırmada babanın çalışma durumunun öğrencilerin şiddet farkındalıklarını ve tutumlarını etkilemekte olduğu ve babası çalışan öğrencilerin şiddete karşı çağdaş yaklaşımda buldukları tespit edilmiştir. Aktaş vd. (2019) yaptıkları çalışmada babası çalışan öğrenciler, Güven ve Altay (2020b) tarafından yapılan çalışmada ise babası çalışmayan öğrencilerin şiddete karşı oldukları belirlenmiştir. Bu konuda yapılan çalışmalarda net bir ayrım görünmemektedir.

Araştırmada aile içinde şiddete maruz kalan öğrencilerin kadına yönelik şiddete karşı diğer öğrencilere nazaran daha çağdaş yaklaştıkları tespit edilmiştir. Literatürde yapılan birçok çalışmada şiddete maruz kalmış olmanın, katılımcıların şiddete karşı tutumlarını belirlemede anlamlı bir etkisi olmadığı belirlenmiştir. Bu çalışmaların bir kısmında şiddet görenler şiddeti kabul edilemez bulurken (Alan Dikmen ve Marakoğlu, 2019; Güven ve Altay, 2020a), diğer çalışmalarda ise şiddet görmeyenler şiddeti kabul edilemez bulmaktadır (Aktaş vd., 2019; Dağlar vd., 2017; Tektaş vd., 2020; Güzel ve Camadan, 2021). Aşık (2016) tarafından yapılan çalışmada ise şiddete maruz kalmanın öğrencilerin şiddete yönelik tutumlarında etkisi olduğu tespit edilmiş ve şiddet görmeyenlerin şiddete yönelik daha çağdaş yaklaştıkları belirlenmiştir.

Araştırmamızda aile içinde şiddete tanık olan öğrencilerin diğer öğrencilere göre kadına yönelik şiddete karşı oldukları belirlenmiştir. Bu konuda literatürde aile içinde şiddete tanık olmanın öğrencilerin şiddete yönelik tutumunda etkili olduğu belirlenen çalışmalar olduğu gibi (Alan Dikmen ve Marakoğlu, 2019; Sabancıoğulları vd., 2016; Dağlar vd., 2017), anlamlı bir etkisi olmayan çalışmalar da mevcuttur (Aktaş vd., 2019; Güven ve Altay, 2020a, 2020b; Güzel ve Camadan, 2021). Şiddete tanık olanların daha geleneksel yaklaşım sergiledikleri çalışmalar (Alan Dikmen ve Marakoğlu, 2019; Güven ve Altay, 2020b; Güzel ve Camadan, 2021) varken, şiddete tanık olmayanların geleneksel yaklaşımda buldukları çalışmalar da (Sabancıoğulları vd., 2016; Dağlar vd., 2017; Güven ve Altay, 2020a) mevcuttur. Aile içinde şiddete maruz kalmak ya da tanık olmak, şiddet gören ya da tanık olan bireyin de ileride şiddet uygulama ihtimalini artıran faktör olarak görülmektedir. Sosyal öğrenme modeli göz önüne alındığında şiddetin öğrenilmesi, gelecek nesillere aktarılması mümkündür. Genellikle şiddet uygulayanların geçmişinde şiddet görme ya da tanık olma vakaları görüldüğü bilinmektedir.

Araştırmamızda kadına yönelik şiddet ya da toplumsal cinsiyet eğitimi almanın öğrencilerin şiddet farkındalıklarında ve tutumlarında anlamlı bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Hatta kadına yönelik şiddet eğitimi ya da toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi alan öğrencilerin daha yüksek puan ortalamasına sahip olması

beklenirken, eğitim almayan öğrencilerin puan ortalaması daha yüksek çıkmıştır. Bu durum literatürdeki çalışmalara göre farklılık arz etmektedir. Aktaş vd. (2019), Alan Dikmen ve Marakoğlu (2019), Dağlar vd. (2017) ve Güven ve Altay (2020a,2020b) tarafından yapılan çalışmalarda daha önce şiddet ile ilgili ders ya da eğitim almış olanların şiddete yönelik tutumlarının daha çağdaş olduğu tespit edilmiştir. Çalışmamızda bu sonuçların tersi bir sonuç elde etmemize sebep olarak öğrencinin eğitim alması da farklı kanallardan şiddet karşıtı öğretileri özümlediği gösterilebilir.

Aile içi şiddet ve farkındalık arasındaki ilişki

Araştırmamızın ana konusu olan öğrencilerin aile içi şiddet farkındalıkları ile kadına yönelik şiddet tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan incelemede, öğrencilere uygulanan Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği ile İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki olduğu ve aralarındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç aile içi şiddetin farkında olan öğrencilerin aynı zamanda kadına yönelik şiddetin de karşısında olduklarını göstermektedir. Literatürde benzer bir çalışma bulunmasa da Güven ve Altay (2020a) tarafından yapılan öğrencilerin kadına uygulanan şiddete ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi ile ilgili çalışmada öğrencilerin toplumsal cinsiyete ilişkin eşitlikçi tutumu arttıkça kadına yönelik aile içi şiddete karşı çağdaş tutumun arttığı tespit edilmiştir. Vural vd. (2020) üniversite öğrencilerinin şiddete ve aile içi şiddete yönelik tutumlarını inceledikleri çalışmada ise genel olarak şiddet eğilimi bulunan öğrencilerin aile içi şiddete geleneksel yaklaşımda buldukları belirlenmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada öğrencilerin şiddete hem maruz kaldıkları hem de tanık oldukları tespit edilmiştir. Şiddete maruz kalan ya da tanık olan bu öğrencilerin kadına yönelik şiddete karşı daha çağdaş yaklaşımda oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin aile içi şiddet farkındalığı puanlarının ve kadına yönelik şiddet tutum puanlarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Sosyodemografik özelliklerin öğrencilerin aile içi şiddete karşı tutumlarını önemli derecede etkilediği saptanmıştır. Tüm bu sonuçları ışığında, kadına yönelik şiddetin bir an önce çözülmesi gereken çok ciddi bir toplumsal sorun olduğu da göz önüne alındığında ve hatta tüm toplum tarafından ortak olarak şiddete karşı tutumların olumsuz olmasının gerekli olduğu düşüncesini de benimseyerek özellikle de geleceğin ailelerini oluşturacak gençlerin kadına yönelik şiddeti doğru tanımlamaları ve karşısında olmaları gerekmektedir. Genelde kadına yönelik şiddetin uygulayıcıları olarak tespit edilen ve her çalışmada kadına yönelik şiddete karşı geleneksel yaklaşıma sahip olan erkeklerin daha yolun başında iken bu tutumlarını değiştirecek çalışmalar yapılması gerekmektedir. Öğrencilerin mesleki eğitim süreçleri içinde kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili dersleri alması sağlanmalıdır.

Sınırlılıklar

Araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu araştırma, tek bir merkezde yürütülmüştür. bu nedenle çalışma bulguları sadece bu örneklem için genellenebilir. Veriler öz bildirim dayalı ölçekler ile toplanmıştır

ve pandemi süreci olduğu için online toplanmıştır. Benzer bir çalışmanın gelecekte nitel yöntemler kullanılarak yürütülmesi önerilmiştir.

Teşekkür

Araştırmaya katılan bütün öğrencilere teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

- Aktaş, B., Kaya, F., Bostancı Daştan, N. (2019). Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin ailede kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14(20), 1448-1474.
- Alan Dikmen, H., Marakoğlu, K. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri ile kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Genel Tıp Dergisi*, 29(2), 73-79.
- Alhabib, S., Nur, U., Jones, R. (2010). Domestic violence against women: Systematic review of prevalence studies. *Journal of family violence*, 25(4), 369-382.
- Aşık, N. A. (2016). Turizm Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. *Congress Book, 3rd International Congress on Social Sciences, China to Adriatic* (961-969).
- Ateş, A. P. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Roller ve Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutumları Dicle Üniversitesi Örneği. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Aydın, S., Parlak, A.G. (2022). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin aile içi şiddet farkındalığı ve etkileyen faktörler: Tanımlayıcı kesitsel araştırma. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi*, 14(2), 570-580.
- Bahadır Yılmaz, E., Öz, F. (2018). The effectiveness of empowerment program on increasing self-esteem, learned resourcefulness, and coping ways in women exposed to domestic violence. *Issues Ment Health Nurs*, 39(2):135-141.
- Bahadır-Yılmaz, E., Yüksel, A. (2020). Factors affecting nursing students' attitudes towards violence against women: a cross-sectional study. *Cent Eur J Nurs Midw*, 11(2), 85-93.
- Çıtak, G., Kartal, B., Altun, E.Ç. (2023). Üniversite öğrencilerinin kadına şiddete yönelik tutumları ve ilişkili faktörler. *MEYAD Akademi*, 4(2), 95-110.
- Dağlar, G., Bilgiç, D., Demirel, G. (2017). Ebeler ve hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 10(4), 220-228.
- Deleş, B., Kaytez, N. (2021). Çocuk gelişimci adayların aile içi şiddet ve çocuk haklarına ilişkin farkındalık düzeylerinin incelenmesi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 10(26), 325-347.
- Güleç, H., Topaloğlu, M., Ünsal, D., Altıntaş, M. (2012). Bir kısır döngü olarak şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(1), 112-137.
- Güven, E., Altay, B. (2020a). Ebeler öğrencilerinin kadına uygulanan şiddete ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(2), 191-200.
- Güven, E., Altay, B. (2020b). Hemşirelik birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin aile içi şiddete yönelik tutumlarının ve akademik özyeterlilik düzeylerinin incelenmesi. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(2), 214-221.
- Güzel, B., Camadan, F. (2021). Üniversite öğrencilerinin aile içi şiddet farkındalığının açıklanmasında aktif yurttaşlık öz-yeterlilik algısı ve çeşitli demografik değişkenlerin rolü. *İmgelem*, 5(9), 479-505.

- Kafadar, H., Sehlikoğlu, K. (2019). Bir tıp fakültesi öğrencilerinin kadına yönelik şiddet konusundaki görüş ve tutumlarının belirlenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32, 641-664.
- Kanbay, Y., Aslan, Ö., Işık, E., Tektaş, P. (2017). İSKEBE kadına yönelik şiddet tutum ölçeği (İSKEBE tutum ölçeği) geliştirme çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(5), 453-459.
- Karabulutlu, Ö., Akdemir, G. (2022). Iğdır Üniversitesi öğrencilerinin şiddet deneyimleri ve kadına yönelik aile içi şiddetle ilgili tutum ve davranış düzeyleri. *Marmara University Journal of Women and Gender Studies*, 6(2), 122-135.
- Kaur, R., Garg, S. (2008). Addressing domestic violence against women: An unfinished agenda. *Indian journal of community medicine: official publication of Indian Association of Preventive & Social Medicine*, 33(2), 73-76.
- Kula, A. (2010). Kocaeli Üniversitesi 2008-2009 Akademik Yılı 1. ve 6. Sınıf Tıp Öğrencilerinin Evlilikte Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutumları. (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli.
- Özyürek, A., Kurnaz, F.B. (2019). Aile içi şiddet farkındalığı ölçeği: Güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 9(1), 227-250.
- Sabancıoğulları, S., Taşkın Yılmaz, F., Ar, E., Çakmaktepe, G. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ve şiddette mesleki role ilişkin tutumları, benlik saygıları ve etkileyen faktörler. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi (HEAD)*, 13(1), 35-43.
- Şahin, E., Yeşilçınar, İ., Geriş, R. (2019). Ebelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları ve etkileyen faktörler. *Life Sciences*, 14(4), 84-93.
- Tektaş, P., Yıldız, N., Kanbay, Y., Işık, E., Aslan, Ö. (2020). Üniversite öğrencilerinde kadına yönelik şiddet tutumu ile ilgili etmenlerin incelenmesi. *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 40-49.
- Uyaroğlu, A. K., Lok, N., Lok, S. (2021). Evaluation of a sports center registered to individuals of domestic violence awareness. *Science, Movement and Health*, 21(1), 10-14.
- Vural, P.I., İnangil, D., Körpe, G. (2020). Üniversite öğrencilerinin şiddete ve aile içi şiddete yönelik tutumları ve ilişkili faktörler. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 3(3), 272-279.
- World Health Organization (2002). World Report on Violence and Health. Geneva: WHO. https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/ 14.05.2020'de alınmıştır.